

CIVITTA

JÕGEVAMAA KOOSTÖÖKOJA ARENGUSTRATEEGIA 2015-2023

Hinnang strateegia täitmisele ja soovitused

2023

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

SISUKORD

1. JÕGEVAMAA KOOSTÖÖKOJA TEGEVUSPIIRKOND	3
2. JÕGEVAMAA KOOSTÖÖKOJA ARENGUSTRATEEGIA 2015-2023 SIHID JA TOETUSMEETMED.....	5
2.1. Arengustrateegia visioon ja eesmärgid.....	5
2.2. Toetusmeetmed.....	6
3. MEETMETE SIHTASEMETE JA ARENGUSTRATEEGIA EESMÄRKIDE TÄITMINE	7
3.1. Ettevõtluskeskkonna arendamine	7
3.2. Elukeskkonna arendamine.....	9
3.3. Piirkondlike eripärade parem rakendamine	10
3.4. Üldine hinnang strateegia täitmisele.....	11
4. ETTEPANEKUD	12

1. JÕGEVAMAA KOOSTÖÖKOJA TEGEVUSPIIRKOND

GEOGRAAFILINE PAIKNEMINE

Jõgevamaa Koostöökoda on LEADER-meetme¹ raames tegutsev kohalik tegevusgrupp, mis edendab maaelu Jõgevamaal. Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkond hõlmab Jõgeva ja Põltsamaa valda, osaliselt Mustvee valda² ning haldusreformieelset Pala ja Tabivere valda, mis kuuluvad täna Tartumaa koosseisu.

Tegevuspiirkonnas on üks linn (Mustvee), 10 valda (Jõgeva, Kasepää, Saare, Pajusi, Pala, Palamuse, Puurmani, Põltsamaa, Tabivere ja Torma), 11 alevikku ja 225 küla. Piirkond ümbritseb kahte Jõgeva maakonna väikelinna Jõgevat ja Põltsamaad ning kattub enam kui 99% ulatuses Jõgeva maakonna territooriumiga ning see jaguneb omakorda kolmeks looduslikult, kultuuriliselt ja sotsiaalselt eripäraseks piirkonnaks – Vooremaa, Põltsamaa ja Mustvee piirkondadeks.

Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonna pindala on 2594 km², mis moodustab ligi 6% Eesti territooriumist. Poolt pindalast katab metsamaa ning kolmandik on viljakas põllumajandusmaa. Tegevuspiirkond asub Ida-Eestis, Mandri-Eesti keskpunkti ja Peipsi järve vahel ning piirneb Tartumaa, Ida -Virumaa, Lääne-Virumaa, Järvamaa ja Viljandimaaga. Kuna piirkond on riigis keskne ning seda läbivad olulised riigisised ja rahvusvahelised maantee- ja raudteetranspordi koridorid, on olemas head eeldused koostööks teiste piirkondadega.

ELANIKKOND

Statistikaameti andmetel elas 01.01.2022 seisuga Jõgevamaal 25 314 inimest, kellest 52% olid naised ja 48% mehed. Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonnas elab 69% Jõgevamaa elanikest. Vanuselisel on Jõgevamaa elanikkond vananev - kuni 19-aastaseid inimesi oli Jõgevamaal 2022. aasta alguses 5000, 20-64 aastaseid ehk tööealisi inimesi 14 027 ning 65-aastaseid ja vanemaid 10 787³. Valdav osa Jõgevamaa elanikest on eestlased, vene rahvusest inimesi on maakonna elanikest 6,8% ning muudest rahvustest 1,9% (sh 0,6% ukrainlased⁴)⁵. Jõgevamaa rahvastik on järjepidevalt kahanenud juba paar kümnendit ning Statistikaamet prognoosib, et aastal 2045 elab Jõgevamaal vaid 19 300 inimest⁶. Samuti on maakonna rahvastik vananev - demograafilise tööturusurve indeks, mis näitab kohalikule tööturule saabujate osatähtsust võrreldes tööturult lahkujatega, kahanes perioodil 2005-2016 jõudsalt ning on alates 2017. aastast püsinud 0,64-0,66 piirimail⁷.

ETTEVÕTLUS

Jõgevamaal oli Statistikaameti andmetel 2022. aastal 2417 ettevõtet, sh 25 aktsiaseltsi, 1663 osaühingut ning 691 füüsilisest isikust ettevõtjat. Lisaks tegutseb maakonnas 1060

¹ LEADER on Euroopa Liidu ühenduse algatusprogramm, mille eesmärk on abistada maakogukondi kohaliku piirkonna elukvaliteedi ja majandusliku järje parandamisel läbi kohaliku tasandi koostöö. Kohalike tegevusgruppide tegevust korraldab Maaeluministri määrus "Kohaliku tegevusgrupi toetus ja LEADER-projektitoetus".

² V.a haldusreformi eelsed Lohusuu ja Avinurme vald

³ Statistikaameti andmebaas (andmed.stat.ee), tabel RV0221U.

⁴ NB! Andmed kajastavad aega enne Venemaa täiemahulise sõja algust Ukrainas, mistõttu neis ei kajastu võimalikud Ukrainast ümberasunud sõjapõgenikud.

⁵ Statistikaameti andmebaas, tabel RV0222U.

⁶ Statistikaameti andmebaas, tabel RV087.

⁷ Kui demograafiline tööturusurve indeks on suurem kui 1, siis võib tulevikus prognoosida tööealise elanikkonna kasvu ning vastupidi – ühest väiksem väärtus tähistab kahanevat tööjõu pakkumist.

mittetulundusühingut ja 10 sihtasutust⁸. Võrreldes 2014. aastaga on jõudsalt kasvanud Jõgevamaal tegutsevate mittetulundusühingute arv (2014. a tegutsed 631 MTÜ-d, 2022. aastal 1060), teisi ettevõtetusvorme on aga jäänud vähemaks (vt Tabel 1).

TABEL 1 JÕGEVAMAAL REGISTREERITUD ETTEVÕTTED JA MITTETULUNDUSÜHINGUD 2014 JA 2022

ÕIGUSLIK VORM	2014	2022	MUUTUS
FIE	1258	691	-45,10%
Täisühing	6	2	-66,70%
Usaldusühing	18	10	-44,40%
Osaühing	1833	1663	-9,80%
Aktsiaselts	48	25	-47,90%
Tulundusühistu	29	16	-44,90%
Mittetulundusühing	631	1060	67,90%
Sihtasutus	24	10	-58,30%

Valdavas osas, so 95,1% Jõgevamaa ettevõtetes töötab alla 10 inimese, 4,4% organisatsioonides on töötajaid 10-49 ning 0,5% 50-249. Suuri, 250 või enama töötajaga ettevõtteid Jõgevamaal ei ole⁹.

Jõgevamaa on traditsiooniline põllumajanduspiirkond ning kõige enam on maakonnas primaarsektori ettevõtteid. 2022. aastal oli maakonnas 732 põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi valdkonnas tegutsevat ettevõtet, mis moodustab 30,4% kõigist maakonna majandusüksustest. Levinumad tegutsemisalad on lisaks ehitus (327 ettevõtet, 13,6%), hulgi- ja jaekaubandus (287 ettevõtet, 11%) ning töötlev tööstus (192 ettevõtet, 8%). Seejuures on võrreldes 2014. aastaga põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi valdkonnas tegutsevate ettevõtete arv jõudsalt kahanenud - 2014. aastal oli neid maakonnas 927 ehk 42% kõigist ettevõtetest – samuti on kahanenud tervishoiu ja sotsiaalhoolekande alal tegutsejate arv. Kõigil teistel tegevusaladel on majandusüksuseid kuue aastaga juurde tulnud (vt Tabel 2).

TABEL 2 JÕGEVAMA MAJANDUSÜKSUSED TEGEVUSVALDKONNA JÄRGI (2022)

TEGEVUSALA	2014	2022
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	927	732
Töötlev tööstus	157	192
Ehitus	186	327
Hulgi- ja jaekaubandus	268	287
Veondus ja laondus	106	126
Majutus ja toitlustus	46	54
Info ja side	31	38
Finants ja kindlustustegevus	10	14
Kinnisvaraalne tegevus	48	85
Kutse-, teadus- ja tehnikaalne tegevus	129	161
Haldus- ja abitegevused	68	83
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	43	37
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	38	54
Muud teenindavad tegevused	123	149

⁸ Statistikaameti piirkondliku statistika juhtimislaud, Jõgevamaa (<https://juhtimislaud.stat.ee/et/piirkondlik-statistika-3/jogeva-maakond-30>)

⁹ Statistikaameti piirkondliku statistika juhtimislaud, Jõgevamaa

2. JÕGEVAMAA KOOSTÖÖKOJA ARENGUSTRATEEGIA 2015-2023 SIHID JA TOETUSMEETMED

2.1. ARENGUSTRATEEGIA VISIOON JA EESMÄRGID

Jõgevamaa Koostöökoja arengustrateegias 2015-2023 seati visiooniks, et **Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkond on ühise identiteediga, piirkondlikke eripärasid väärtustav, aktiivseid ja terviklikke maaelu võimalusi pakkuv keskkond ettevõtlusele ja kogukondadele.**

Visiooni elluviimiseks keskenduti arengustrateegia perioodil kogukondade toetamisele toetusmeetmetega, tugevate kogukondade loomisele, ettevõtluskeskkonna arendamisele läbi koostöö ja väikeettevõtjate toetamise, noortele ning piirkondade eripärade esiletoomisele. Tegevustes lähtuti kolme piirkonna – Vooremaa, Peipsi ja Põltsamaa – põhiselt.

Visiooni saavutamiseks seati kolmes valdkonnas, so ettevõtluskeskkonna arendamine, elukeskkonna arendamine ja piirkondlike eripärade parem rakendamine, kaheksa strateegilist eesmärki, millest annab ülevaate Tabel 3.

TABEL 3 JÕGEVAMAA KOOSTÖÖKOJA ARENGUSTRATEEGIA 2015-2023 STRATEEGILISED EESMÄRGID KOOS TULEMUSNÄITAJATE JA SIHTTASEMETEGA

STRATEEGILINE EESMÄRK	TULEMUSNÄITAJA	SIHTTASE
I ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMINE		
1.1. Ettevõtete tooteahel on pikenenud läbi tootearenduse ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtu	Lisandunud uute toodete/teenuste arv	25
	Toetust saanud ettevõtete käibe kasv	10%
1.2. Toimiv ettevõtjate vaheline koostöö turunduse ja tootearenduse valdkonnas	Tekkinud koostöövõrgustike arv	2
1.3. Ettevõtete konkurentsivõime on tõusnud	Toetust saanud ettevõtete käibe kasv	10%
	Toetust saanud ettevõtete poolt loodud töökohtade arv	45
II ELUKESKKONNA ARENDAMINE		
2.1. Kogukonnas on kättesaadavad vajaduspõhised teenused, vahendid ja taristu	Lisandunud teenuste arv	18
	Täiustatud teenustest/taristust kasusaavate maaelanike arv	40 000
2.2. Kogukondade aktiivsus on suurenenud läbi ühistegevuse ja koostöö	Ühisprojektides kaasatud erinevate organisatsioonide arv	90
2.3. Noored on kogukonda kaasatud ning neile on loodud head eeldused omaalgatuse ja ettevõtlikkuse kasvuks	Kaasatud noorte (7-26 a) arv	500
III PIIRKONDLIKE ERIPÄRADE PAREM RAKENDAMINE		
3.1. Tegevuspiirkonna eri piirkonnad on omanäolised ning pakuvad kohaspetsiifilisi tooteid ja teenuseid	Lisandunud uute kohaspetsiifiliste toodete/teenuste arv	4

3.2. Tegevuspiirkond tervikuna on tuntud kui atraktiivne ja huvitav sihtkoht külastajatele	Tegevuspiirkond tervikuna on tuntud kui atraktiivne ja huvitav sihtkoht külastajatele	15%
--	---	-----

2.2. TOETUSMEETMED

Jõgevamaa Koostöökoja arengustrateegias 2015-2023 seatud sihtide saavutamiseks avati kuus toetusmeetet koos alameetmetega, kokku kaheksa meetet. Kaks avatud meetet olid seotud COVID-19 pandeemiast tingitud mõjuga tegelemiseks. Ülevaate avatud meetmetest annab Tabel 4.

TABEL 4 RAHASTUSMEETMED KOOS EESMÄRKIDE, INDIKAATORITE JA SIHTTASEMETEGA

MEEDE	EESMÄRK	INDIKAATOR JA SIHTTASE
Meede 1. ETTEVÕTLUSMEEDE		
1.1. Ettevõtluse ühisprojektid	<ul style="list-style-type: none"> Toimiv ettevõtjate vaheline koostöö turunduse ja tootearenduse valdkonnas Ettevõtete konkurentsivõime on tõusnud 	<ul style="list-style-type: none"> Ühisprojektide arv (26) Kohaliku toidu töötlemise ja turustamise projektide arv (10) Toetuse osakaal (20% meetme vahenditest)
1.2. Ettevõtluse investeeringud	<ul style="list-style-type: none"> Ettevõtete konkurentsivõime on tõusnud Ettevõtete tooteahel on pikenenud läbi tootearenduse ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtu 	<ul style="list-style-type: none"> Projektide arv (95) Toetuse osakaal (80% meetme vahenditest) Kohaliku toidu töötlemise ja turustamise projektide arv (25) Uuenduslike lahendustega projektide arv (45) Loodud töökohtade arv (45)
Meede 2. ELUKESKKONNA MEEDE		
2.1. Kogukondade ühisprojektid	<ul style="list-style-type: none"> Kogukondade aktiivsus on suurenenud läbi ühistegevuse ja koostöö Tegevuspiirkonna eri piirkonnad on omanäolised ning pakuvad kohaspetsiifilisi tooteid ja teenuseid Noored on kogukonda kaasatud ning neile on loodud head eeldused omaalgatuse ja ettevõtlikkuse kasvuks 	<ul style="list-style-type: none"> Ühisprojektide arv (60) Tegevuspiirkonna eripära kasutamist soodustavad või elluviivad projektid (27) Uuenduslike lahendustega projektide arv (12) Toetuse osakaal (30% meetme vahenditest)
2.2. Kogukondade investeeringud	<ul style="list-style-type: none"> Kogukonnas on kättesaadavad vajaduspõhised teenused, vahendid ja taristu Tegevuspiirkonna eri piirkonnad on omanäolised ning pakuvad kohaspetsiifilisi tooteid ja teenuseid. 	<ul style="list-style-type: none"> Projektide arv (60) Kogukonnateenuste projektide arv (3) Uuenduslike lahendustega projektide arv (20) Tegevuspiirkonna eripära kasutamist soodustavad või elluviivad projektid (18) Toetuse osakaal (70% meetme vahenditest)
Meede 3. MAAKONDLIKE ÜHISPROJEKTIDE JA KOOLITUSTE MEEDE		

	<ul style="list-style-type: none"> • Tegevuspiirkond tervikuna on tuntud kui atraktiivne ja huvitav sihtkoht külastajatele • Kogukondade aktiivsus on suurenenud läbi ühistegevuse ja koostöö • Noored on kogukonda kaasatud ning neile on loodud head eeldused omaalgatuse ja ettevõtlikkuse kasvuks • Toimiv ettevõtjate vaheline koostöö turunduse ja tootearenduse valdkonnas 	<ul style="list-style-type: none"> • Ühisprojektide arv (30) • Tegevuspiirkonna eripära kasutamist soodustav või elluviivad projektid (12) • Uuenduslike lahendustega projektide arv (18) • Koolitusprojektide arv (10) • Toetuse osakaal (10% meetmete vahenditest)
Meede 4. KOOSTÖÖPROJEKTIDE MEEDE		
	<ul style="list-style-type: none"> • Tegevuspiirkond tervikuna on tuntud kui atraktiivne ja huvitav sihtkoht külastajatele • Kogukondade aktiivsus on suurenenud läbi ühistegevuse ja koostöö 	<ul style="list-style-type: none"> • Riigisiseste ja riigiväliste koostööprojektide ettevalmistamine (6) • Riigisiseseid ja riigiväliseid koostööprojekte (5) • Toetuse osakaal (3% meetmete vahenditest)
Meede 5. ETTEVÕTLUSMEEDE COVID-19 HAIGUST PÕHJUSTAVA KORONAVIIRUSE PUHANGUST TINGITUD MÕJUGA TEGELEMISEKS		
5.1. Ettevõtluse investeeringud COVID-19 mõjude leevendamiseks	Ettevõtete jätkusuutlikkus ja konkurentsivõime on tagatud	<ul style="list-style-type: none"> • Projektide arv (15) • Toetuse osakaal (100% Jõgevamaa arengustrateegias ettenähtud ettevõtlusmeetme taasterahastuse vahenditest)
Meede 6. ELUKESKKONNA MEEDE COVID-19 HAIGUST PÕHJUSTAVA KORONAVIIRUSE PUHANGUST TINGITUD MÕJUGA TEGELEMISEKS		
6.1. Kogukondade investeeringud COVID-19 mõjude leevendamiseks	Kogukonnas on tagatud vajaduspõhiste teenuste kättesaadavus, vahendid ja taristu	<ul style="list-style-type: none"> • Projektide arv (12) • Toetuse osakaal (100% Jõgevamaa arengustrateegias ettenähtud elukeskkonna-meetme taasterahastuse vahenditest)

3. MEETMETE SIHTASEMETE JA ARENGUSTRATEEGIA EESMÄRKIDE TÄITMINE

3.1. ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMINE

ETTEVÕTLUSMEETMETE SIHTASEMETE SAAVUTAMINE

Ettevõtlusmeetme ja COVID-19 ettevõtluse investeeringute meetme täitmine oli edukas ning valdavalt seatud sihttasemed saavutati või ületati oluliselt – näiteks viidi ellu plaanitust oluliselt enam ettevõtluse investeeringute või kohaliku toidu töötlemise ja turustamise projekte (meetmes 1.2), samuti ületati kolmekordselt sihiks seatud uute töökohtade arv. Alameetmes 1.1 „Ettevõtluse ühisprojektide“ jäid mõlema indikaatori sihttasemed saavutamata, kuid vahe plaanitu ja saavutatu vahel oli väike. Täpsema

ülevaate annab Tabel 5. Kokkuvõttes võib alameetme 1.1. sihtide saavutamist hinnata kesiseks ning alameetme 1.2. ja 5.1. täitmist väga edukaks.

TABEL 5 ETTEVÕTLUSMEETMETE SIHTASEMETE SAAVUTAMINE

MEEDE	INDIKAATOR	SIHTTASE	TÄITMINE
1.1. Ettevõtluse ühisprojektid	Ühisprojektide arv	26	19
	Kohaliku toidu töötlemise ja turustamise projektide arv	10	8
1.2. Ettevõtluse investeeringud	Projektide arv	95	127
	Kohaliku toidu töötlemise ja turustamise projektide arv	25	46
	Uuenduslike lahendustega projektide arv	45	48
	Loodud töökohtade arv	45	142
5.1. Ettevõtluse investeeringud COVID-19 mõjude leevendamiseks	Projektide arv	15	19

ARENGUSTRATEEGIAS SEATUD ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMISE EESMÄRKIDIE SAAVUTAMINE

Jõgevamaa Koostöökoja arengustrateegias 2015-2023 ettevõtluskeskonna arendamisele seatud kolm strateegilist eesmärki on valdavalt saavutatud.

2021. aasta kevadel läbi viidud strateegia seire kohaselt on toetusmeetmete abiga loodud vähemalt 20 uut teenust, mis on mõnevõrra vähem kui sihiks seatud 25 uut toodet või teenust ning oodatud kahe koostöövõrgustiku asemel on tekkinud üks ettevõtjate koostöövõrgustik (toiduvõrgustik). Seevastu on ülejäänud seatud sihttasemed ületäidetud – toetust saanud ettevõtete poolt loodud töökohti on oodatust üle kolme korra enam ning toetust saanud ettevõtete käive on kasvanud oodatud 10%-ist oluliselt enam ning ulatub keskmiselt 60-87%-ni.

Välistamaks võimalust, et toetust saanud ettevõtete käibe kasv on tingitud mitte toetusest, vaid muust majanduskeskkonna olukorrast, moodustasime kontrollgrupi 27 toetust taotlenud, kuid mitte saanud ettevõttest. Referentsgrupi majandustulemuste ülevaade aastatest 2018-2021 näitab, et ühe ettevõtte käive jäi samaks ning 13 ettevõtte käive vaadeldaval perioodil kahanes. Seejuures neljal ettevõttel kahanes käive lause 87-99%, teistel jäi käibe kahanemine 20-50% vahemikku. 13 ettevõtte käive vaadeldaval perioodil kasvas, ulatudes 6% suurusest kasvust 94% suuruse kasvuni, üksikjuhtumitel aga ka ligi 300% suuruse kasvuni. Valdavalt jäi käibe kasv vaadeldaval perioodil aga 15-35% piirimaile. Kuigi ka toetust saanud ettevõtete hulgas olid mõned, kelle käive kahanes, oli neid võrreldes referentsgrupiga vähem. Seega võib öelda, et kontrollgrupi käibenäitajad on oluliselt volatiilsemad ning võime eeldada, et toetust saanud ettevõtete käibe kasvu mõjutas ka toetuse saamine.

TABEL 6 ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMISE STRATEEGILISTE EESMÄRKIDIE SAAVUTAMINE

STRATEEGILINE EESMÄRK	TULEMUSNÄITAJA	SIHTTASE	TÄITMINE 2021
I ETTEVÕTLUSKESKKONNA ARENDAMINE			
1.1. Ettevõtete tooteahel on pikenenud läbi tootearenduse ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtu	Lisandunud uute toodete/teenuste arv	25	20
	Toetust saanud ettevõtete käibe kasv	10%	Keskmiselt 87%

1.2. Toimiv ettevõtjate vaheline koostöö turunduse ja tootearenduse valdkonnas	Tekkinud koostöövõrgustike arv	2	1
1.3. Ettevõtete konkurentsivõime on tõusnud	Toetust saanud ettevõtete käibe kasv	10%	Keskmiselt 60%
	Toetust saanud ettevõtete poolt loodud töökohtade arv	45	142

Võttes arvesse nii meetmete kui strateegiliste eesmärkide sihttasemete saavutamist võib strateegiaperioodil ettevõtluskeskkonna arendamise tegevusi hinnata edukaks.

3.2. ELUKESKKONNA ARENDAMINE

ELUKESKKONNA MEETMETE SIHTTASEMETE SAAVUTAMINE

Võrreldes ettevõtlusmeetmega jäi elukeskkonna meetmetele seatud sihtide saavutamine kesisemaks ning mitmel juhul jäi seatud eesmärk täies mahus saavutamata. Näiteks alameetmes 2.1 „Kogukondade ühisprojektid“ teostati plaanitust oluliselt vähem ühisprojekte (60 vs 44), piirkonna eripära kasutamist soodustavaid või elluviivad projekte (27 vs 16) ning kolmandiku võrra vähem uuenduslike lahendustega projekte (12 vs 8). Seevastu alameetmes 2.2 „Kogukondade investeeringud“ toestati plaanitust rohkem projekte, samuti tegevuspiirkonna eripära kasutamist soodustavaid või elluviivad projekte (vt Tabel 7). Kokkuvõtvalt võib alameetme 2.1. täitmist pidada kesiseks, alameetme 2.2. täitmist edukaks ning alameetme 6.1. täitmist edukaks.

TABEL 7 ELUKESKKONNA MEETMETE SIHTTASEMETE SAAVUTAMINE

MEEDE	INDIKAATOR	SIHTTASE	TÄITMINE
2.1. Kogukondade ühisprojektid	Ühisprojektide arv	60	44
	Tegevuspiirkonna eripära kasutamist soodustavad või elluviivad projektid	27	16
	Uuenduslike lahendustega projektide arv	12	8
2.2. Kogukondade investeeringud	Projektide arv	60	76
	Kogukonnateenuste projektide arv	3	0
	Uuenduslike lahendustega projektide arv	20	16
	Tegevuspiirkonna eripära kasutamist soodustavad või elluviivad projektid	18	23
6.1. Kogukondade investeeringud COVID-19 mõjude leevendamiseks	Projektide arv	12	14

ARENGUSTRATEEGIAS SEATUD ELUKESKKONNA ARENDAMISE EESMÄRKIDE SAAVUTAMINE

Elukeskkonna arendamise strateegilised eesmärgid on valdavalt saavutatud. 2021. aasta kevadel läbi viidud seire kohaselt oli lisandunud 15 kogukonnale suunatud teenust ning täiustatud teenustest või taristust hinnanguliselt kasusaavate maaelanike arv oli 31 000. Kuigi need näitajad on mõnevõrra väiksemad seatud sihttasemest, pole vahed märkimisväärsed.

Kogukondliku aktiivsuse suurendamisele suunatud ühisprojektidesse oli kaasatud 86 organisatsiooni ning noori 400.

TABEL 8 ELUKESKKONNA ARENDAMISE STRATEEGILISTE EESMÄRKIDE SAAVUTAMINE

STRATEEGILINE EESMÄRK	TULEMUSNÄITAJA	SIHTTASE	TÄITMINE 2021
II ELUKESKKONNA ARENDAMINE			
2.1. Kogukonnas on kättesaadavad vajaduspõhised teenused, vahendid ja taristu	Lisandunud teenuste arv	18	15
	Täiustatud teenustest/taristust kasusaavate maaelanike arv	40 000	31 000
2.2. Kogukondade aktiivsus on suurenenud läbi ühistegevuse ja koostöö	Ühisprojektides kaasatud erinevate organisatsioonide arv	90	86
2.3. Noored on kogukonda kaasatud ning neile on loodud head eeldused omaalgatuse ja ettevõtlikkuse kasvuks	Kaasatud noorte (7-26 a) arv	500	400

Võttes arvesse nii meetmete kui strateegiliste eesmärkide sihttasemete saavutamist võib strategiaperioodil elukeskkonna arendamise tegevusi hinnata rahuldavaks.

3.3. PIIRKONDLIKE ERIPÄRADE PAREM RAKENDAMINE

MAAKONDLIKE ÜHISPROJEKTIDE JA KOOSTÖÖPROJEKTIDE MEETMETE SIHTTASEMETE SAAVUTAMINE

Meetme 3 „Maakondlikud ühisprojektid ja koolitused“ seatud sihid valdavalt saavutati ja ületati. Seejuures ületati osade indikaatorite puhul seatud sihttase oluliselt – nt ühisprojekte teostati plaanitud 30 asemel 41 ning kuigi koolitusprojekte teostati kolmandiku võrra plaanitud vähem, osales koolitustel kavandatud 100 inimese asemel üle kolme korda enam, so 353 inimest. Koostööprojektide meetmes (meede 4) jäi saavutamata riigisiseste ja -väliste projektide ettevalmistamiseks seatud eesmärk, kuid see-eest riigisiseseid ja -väliseid projekte teostati plaanitud kaks korda enam (vt Tabel 9). Hoolimata mõne seatud sihi plaanitud kesisemast saavutamisest võib tänu osade indikaatorite ületäitmisele ja nende nn kompensatsiooniefektile hinnata 3. ja 4. meetmete sihttasemete saavutamist edukaks.

TABEL 9 MAAKONDLIKE ÜHISPROJEKTIDE JA KOOLITUSTE MEETME NING KOOSTÖÖPROJEKTIDE MEETME SIHTTASEMETE SAAVUTAMINE

MEEDE	INDIKAATOR	SIHTTASE	TÄITMINE
3. Maakondlike ühisprojektide ja koolituste meede	Ühisprojektide arv	30	41
	Tegevuspiirkonna eripära kasutamist soodustavad või elluviivad projektid	12	19
	Uuenduslike lahendustega projektide arv	18	16
	Koolitusprojektide arv	10	7
	Koolitustel osalenute arv	100	353
4. Koostööprojektide meede	Riigisiseste ja riigiväliste projektide ettevalmistamine	6	0
	Riigisisest ja riigivälisest projektid	5	10

ARENGUSTRATEEGIAS SEATUD PIIRKONDLIKE ERIPÄRADE PAREMA RAKENDAMISE EESMÄRKIDE SAAVUTAMINE

2021. aasta kevadel läbi viidud seire kohaselt oli uusi kohaspetsiifilisi tooteid või teenuseid toetuste abil lisandunud kolm ning vaatamisväärsuste külastajate arvu ja selle võimaliku kasvu kohta andmed puuduvad.

TABEL 10 PIIRKONDLIKE ERIPÄRADE PAREMA RAKENDAMISE STRATEEGILISTE EESMÄRKIDE SAAVUTAMINE

STRATEEGILINE EESMÄRK	TULEMUSNÄITAJA	SIHTTASE
III PIIRKONDLIKE ERIPÄRADE PAREM RAKENDAMINE		
3.1. Tegevuspiirkonna eri piirkonnad on omanäolised ning pakuvad kohaspetsiifilisi tooteid ja teenuseid	Lisandunud uute kohaspetsiifiliste toodete/teenuste arv	4
3.2. Tegevuspiirkond tervikuna on tuntud kui atraktiivne ja huvitav sihtkoht külastajatele	Vaatamisväärsuste külastajate arvu kasv	15%

Võttes arvesse nii meetmete kui strateegiliste eesmärkide sihttasemete saavutamist võib strateegiaperioodil piirkondlike eripärade parema rakendamise tegevusi hinnata pigem edukaks.

3.4. ÜLDINE HINNANG STRATEEGIA TÄITMISELE

Jõgevamaa Koostöökeskuse arengustrateegia kehtis perioodil 2015-2023. Perioodi iseloomustab kahe ühiskonda raputanud ning ettevõtlus- ja koostöökeskkonda oluliselt mõjutanud sündmuse mõju – 2020. aasta kevad-talvel alanud üleilmne koroonapandeemia ning kaks aastat hiljem alanud Venemaa täiemahuline sõda Ukrainas.

Koroonapandeemiaga kaasnes ühiskonna sulgemine, paljude meelelahutus- ja mugavusteenuste pausile panemine ning oluline muutus inimeste käitumises ja eelistustes. On selge, et sellise mastaabiga sündmused ja nende mõju kanduvad edasi ka varem tehtud teenuste, toodete ja koostöö arendamise plaanidesse ning mõjutasid Jõgevamaa Koostöökoja toetusmeetmetest toetust saanud ettevõtete ja organisatsioonide tegevust ja plaane. Mõju võis olla nii negatiivne, nt varem plaanitud tegevuste teostamine osutus uues olukorras võimatuks või keerukaks, tooted või teenused ei olnud enam tarbijatele atraktiivsed või kättesaadavad, või ka positiivne, näiteks seoses silmast-silma koolituste asendamisele virtuaalsete koolitustega on võimalik koolitada planeeritust oluliselt rohkem sihtrühma liikmeid.

Ukrainas 2022. aasta talvel alanud täiemahuline sõda muutis taaskord ettevõtluskeskkonda ning tõi endaga kaasa ka muudatuse ühiskonna prioriteetides – tähelepanu koondumine Ukraina ning sealt saabuvate põgenike abistamisele ning julgeoleku- ja kodanikukaitseküsimuste tähtsustumine. Kas see sündmus võis mõjutada ettevõtete ja organisatsioonide võimekust ja valmidust varem planeeritud moel Jõgevamaa ettevõtlus- ja elukeskkonna arendamisel kaasa lüüa.

Võttes arvesse arengustrateegia perioodil toimunud olulisi sündmusi ning arvestades ülal kirjeldatud strateegiliste eesmärkide ja meetmete sihttasemete saavutamist, võib strateegia täitmist hinnata edukaks. Ellu on viidud suurel hulgal Jõgevamaa Koostöökoja tegevuspiirkonna ettevõtlus- ja elukeskkonda ning piirkonna eripärade rakendamist edendavaid projekte. Kaasatud ja koostööle õhutatud tegevuspiirkonna elanikke ja organisatsioone, loodud uusi teenuseid ja töökohti ning toetust saanud ettevõtete käive on kasvanud olulisel määral.

4. ETTEPANEKUD

Tuginedes strateegia täitmise seire tulemustele ning 2023. aasta märtsis läbi viidud toetusmeetme tagasisideküsitlusele, on ettepanekud järgmise strateegia ja meetmete ettevalmistamiseks järgnevad:

- **Senisest suuremat tähelepanu tasub pöörata erinevate osapoolte (kogukonnad, ettevõtted jt) koostöö innustamisele ja toetamisele.** Strateegia täitmise andmetest selgub, et kui ettevõtete ja kogukondade investeringumeetmetes on sihid saavutatud, siis enim on seatud sihid saavutamata jäänud just koostööprojektide, ühisprojektide ja koostöövõrgustike valdkonnas. Ühelt poolt on mõisteta, et investeringuprojektid võivad taotlejatele tunduda atraktiivsemad, teisalt võib oletada, koostööprojektide võimalused, kasu ja olemus vajavad taotlejatele paremat selgitamist. Kuna koostööprojektid eeldavad mitme osapoolte aktiivset ja pikaajalist koostegutsemist, võivad taotlejad vajada tuge partnerite leidmisel, koostööprojektide sujuval planeerimisel ja juhtimisel. Põhjused, miks koostööd ja ühisprojekte on olnud loodetust vähem, tuleb täpsemalt uurida, et pakkuda (potentsiaalsetele) taotlejatele ja projektide elluviijatele vajalikku tuge ja saavutada seatud sihid.
- **Jätkata võib kolme piirkonna lähenemisega, kuid tasub kaaluda piirkondade vahelise koostöö suurendamist,** näiteks suurendades maakondliku meetme mahtu. Selliselt on toetatud koostöö nii ühe piirkonna siseselt kui kogu tegevuspiirkonna lõikes.
- Seireandmetest nähtub, et ühisprojektides kaasatud erinevate organisatsioonide arv oli oluliselt väiksem algselt planeeritust (86 vs 240). Sellest nähtub, et taotlejad ja projektide elluviijad võivad vajada **tuge siht- ja sidusrühmade kaasamiseks** projektidesse nii taotlemise kui ka projektide rakendamise faasis.
- Kuigi uuenduslike lahendustega projekte on toetatud projektide hulgas mitmeid, jääb nende arv valdavalt veidi alla sihttaseme. See viitab, et **taotlejad võivad vajada tuge uuenduslike projektide väljatöötamisel**, nt spetsiaalse meetme näol uuenduslike lahendusteni jõudmiseks. Samuti võib olla uuenduslike lahendustega projektide leidmisele toeks see, kui uuenduslike lahenduste kasutamist meetmes motiveeritakse, nt andes neile hindamiskriteeriumite abil rohkem kaalu.
- **Taotlejate jaoks on taotlemise protsess ja selleks vajaliku keskkonna kasutamine kohati keeruline.** Uusi toetusmeetmeid planeerides tasub kaaluda võimalust taotlusprotsessi lihtsamaks muutmiseks ja/või täiendavate abimaterjalide loomiseks. Kindlasti tuleb jätkuvalt pakkuda võimalust taotluse täitmisel konsultatsiooniks.
- Kindlasti tuleb **jätkata paikvaatluste korraldamisega** taotluste hindamise etapis, kaaluda tasub paikvaatluse jaoks eraldatud aja suurendamist.
- Kindlasti tuleb **jätkata ärakuulamise korraldamisega** taotluste hindamise etapis, seejuures on oluline tagada komisjoniliikmete ettevalmistatus ärakuulamiseks (taotlejate hinnangul ei küsitud piisavalt küsimusi).
- Osade taotlejate jaoks polnud **taotluse hindamise protsess ja hindamiskriteeriumid** täielikult läbipaistvad ja arusaadavad. Seetõttu on soovitatav kaaluda **täiendavate lihtsate ja ülevaatlike** (nt voodiagramm) **protsessikirjelduste koostamist**, millega taotlejad saavad soovi korral iseseisvalt tutvuda.
- Võimalusel **pikendada taotluste koostamise ja esitamise perioodi.**
- Kaaluda võimalust **toetada väiksema taotluste koostamise kogemusega potentsiaalseid taotlejaid**, kel on hea projektiidee, kuid eduka taotluse koostamine jääb väheste oskuste ja kogemuse taha.

- **Taotlustele, mis ei osutunud edukaks, tuleks võimalusel esitada kirjalik tagasiside taotluses esinenud puudujääkide kohta.**

CIVITTA Estonia
info.ee@civitta.com
+372 646 448 8
www.civitta.ee

CIVITTA Latvia
info.lv@civitta.com
+371 277 055 85
www.civitta.lv

CIVITTA Lithuania
info.lt@civitta.com
+370 685 266 80
www.civitta.lt

CIVITTA Finland
info.fi@civitta.com
+358 505 261 694
www.civitta.fi

CIVITTA Denmark
info.dk@civitta.com
+452 762 80 83
www.civitta.com

CIVITTA Poland
info.pl@civitta.com
+48 690 001 286
www.civitta.pl

CIVITTA Slovakia
info.sk@civitta.com
+421 901 700 574
www.civitta.sk

CIVITTA Ukraine
info.ua@civitta.com
+380 442 270 140
www.civitta.com.ua

CIVITTA Belarus
info.by@civitta.com
+375 296 018 517
www.civitta.by

CIVITTA Romania
info.ro@civitta.com
+403 180 535 88
www.civitta.ro

CIVITTA Moldova
info.md@civitta.com
+373 797 550 99
www.civitta.md

CIVITTA Armenia
info.am@civitta.com
+374 10 546 434
www.civitta.am

CIVITTA Serbia
info.rs@civitta.com
+381 11 2435 489
www.civitta.rs

CIVITTA Bulgaria
info.bg@civitta.com
+359 884 076 576
www.civitta.bg

**CIVITTA North
Macedonia**
info.mk@civitta.com
+389 71 391 957

CIVITTA Kosovo
info.ks@civitta.com
+383 493 380 55
www.civitta.com

CIVITTA Sweden
info.se@civitta.com
www.civitta.com

CIVITTA Georgia
info.ge@civitta.com
www.civitta.com

WE LOOK FORWARD TO WORKING WITH YOU